

**İŞE YENİ BAŞLAYAN
SERBEST MESLEK
ERBAPLARININ
HAK VE ÖDEVLERİ**

Vergi Geleceğimizdir

gib.gov.tr

Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı

Kasım/2023

Yayın No:484

ÜCRETSİZDİR

Bu Broşürde, işe yeni başlayan serbest meslek erbabının hak ve ödevleri ile vergiye gönüllü uyumunun artırılması amacıyla mükelleflere sağlanan bazı vergi avantajları yer almaktadır.

Mükelleflerin Hak ve Ödevleri Nelerdir?

Mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması sırasında karşılaştıkları özel durumlar ve işlemler ile ilgili olarak sahip oldukları haklardan bazıları aşağıda belirtilmiştir:

- 👁️ Pişmanlıkla Beyan
- 👁️ Cezalarda İndirim
- 👁️ Uzlaşma
- 👁️ Dava Açma
- 👁️ Tecil–Taksitlendirme
- 👁️ %5 Vergi İndirimi
- 👁️ Düzeltme
- 👁️ Şikâyet Yolu ile Müracaat
- 👁️ Özelge
- 👁️ Kanun Yolundan Vazgeçme
- 👁️ Mahsup ve İade
- 👁️ Ödeme Emrine İtiraz

Mükelleflerin, vergi kanunlarıyla düzenlenmiş; bildirme, belge düzenleme, defter tutma, belge temini ve iptali, muhafaza ve ibraz ödevleri ile diğer ödevleri bulunmaktadır.

Bildirilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

Serbest meslek erbapları;

- 👁️ İşe başlamayı, işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde,
- 👁️ İş bırakma ve değişiklikleri (iş yeri adresi değişikliği, iş değişikliği ve işletme değişikliği), bildirilecek olayın vukuu tarihinden itibaren bir ay içerisinde;

İnteraktif Vergi Dairesi aracılığıyla, vergi dairesine giderek veya posta ile bildirmek zorundadır. Bildirimlerin zamanında yapılmamış olması halinde Vergi Usul Kanunu kapsamında usulsüzlük cezası uygulanır.

Defter Tutma ve Belge Saklama Yükümlülükleri Nelerdir?

Gerçek usulde vergiye tabi serbest meslek erbabı serbest meslek kazanç defteri tutmak zorundadır. Serbest meslek faaliyetinde bulunan kolektif, adi komandit ve adi şirketler de bu faaliyetlerine ilişkin olarak serbest meslek kazanç defteri tutarlar. Ancak bu şirketlerin bilanço esasına göre defter tutmaları halinde, bu defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer. Defter tutmak mecburiyetinde olanların Vergi Usul Kanununa göre, defter ve belgeleri, ilgili buldukları yılı

takip eden takvim yılından başlayarak 5 yıl süreyle muhafaza etme zorunluluğu bulunmaktadır. Defter-Beyan Sistemi üzerinden tutulan defterlerin, mükelleflerce ayrıca kâğıt ortamında saklanmasına gerek bulunmamaktadır.

Defter Beyan Sistemi (DBS) Nedir?

Serbest meslek kazanç defteri tutan mükelleflerin; kayıtlarının elektronik ortamda tutulması, bu mükelleflerden defter tutmak zorunda olanların defterlerinin bu kayıtlardan hareketle oluşturulmasına, saklanmasına ve ibrazına, vergi beyannameleri, bildirim ve dilekçelerin elektronik ortamda Başkanlığın elektronik beyan ve bildirim sistemleri aracılığıyla verilebilmesi amacıyla kullanılan sistemdir.

Defter Beyan Sistemine, işe başlama bildiriminin verildiği günü izleyen yedinci iş gününün sonuna (saat 23.59'a) kadar başvuru yapılması gerekmektedir.

Düzenlenmesi Gereken Belgeler Nelerdir?

Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilâtı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.

e-Serbest Meslek Makbuzu uygulaması; serbest meslek erbapları tarafından mesleki faaliyetlerine ilişkin tahsilatları için düzenlenen serbest meslek makbuzunun elektronik ortamda düzenlenebilmesini ve iletilmesini sağlayan sistemi ifade eder. Serbest meslek erbapları, işe başladıkları ayı izleyen üçüncü ayın sonuna kadar e-SMM uygulamasına geçmek zorundadır.

Birinci sınıf tüccarlar, ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabı ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler, Vergi Usul Kanunu kapsamındaki belgeleri düzenleme zorunluluğu bulunmayanlara yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları mallar için işi yapana veya malı satana imza ettirecekleri gider pusulası düzenler. Gider pusulası, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenlenir. Ancak, Vergi Usul Kanununun 234 üncü maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen durumlar ve şartlar dahilinde; banka, 6493 sayılı Kanun kapsamında yetkilendirilmiş ödeme

kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. tarafından düzenlenen belgeler gider pusulası yerine geçer.

Mükelleflerin, serbest meslek makbuzu ve gider pusulasını anlaşmalı matbaalara bastırması veya noterlere tasdik ettirmesi gerekir. e-Belge uygulamalarına dâhil olanlar da yeterli miktarda kağıt belge bastırmak zorundadır.

Mükelleflerin Ödeme Kaydedici Cihaz (ÖKC) Kullanma Mecburiyeti Var mı?

Perakende ticaretle uğraşan birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışların ve yaptıkları işlerin belgelendirilmesinde ödeme kaydedici cihaz kullanmak zorundadır. Serbest meslek faaliyeti icra edenler bu kapsamda olmadığı için ÖKC kullanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, hekimler ve veterinerler kredi kartı ile yaptıkları tahsilatları için POS cihazı/kredi kartı okuyucusu bulundurmak ve kullanmak zorundadır. Bu cihazlar e-SMM uygulamasına geçenler için sadece tahsilat işlemlerinde kullanılacak olup bu cihazlardan yapılan tahsilatlar sonrasında da mutlaka e-SMM düzenlenmesi gerekmektedir.

İşe yeni başlayan ve sonradan mecburiyet kapsamına giren mükelleflerin POS cihazı bulundurma ve kullanma mecburiyeti işe başlama ve mecburiyet kapsamına girme tarihinden itibaren 30 gündür.

Belgelerin Verilmemesi ve Alınmaması ile Diğer Şekil ve Usul Hükümlerine Uyulmaması Halinde Uygulanacak Cezai Yaptırım Nedir?

Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dâhil olmak üzere; verilmesi ve alınması icabeden serbest meslek makbuzu ile gider pusulasının verilmemesi, alınmaması, düzenlenen bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi, bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen zorunlu haller hariç olmak üzere kâğıt olarak düzenlenmesi ya da bu belgelerin VUK'a göre hiç düzenlenmemiş sayılması halinde; bu belgeleri düzenlemek ve almak zorunda olanların her birine, her bir belge için, Vergi Usul Kanununun 353 üncü maddesine göre özel usulsüzlük cezası kesilir.

Vergi Beyannamelerine İlişkin Yükümlülükler Nelerdir?

Serbest meslek erbaplarının, hiçbir hadle sınırlı olmaksızın yıllık gelir vergisi, gelir geçici vergi, katma değer vergisi ve muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini elektronik ortamda gönderme zorunluluğu bulunmaktadır.

Vergi Levhası Alma ve Bulundurma Zorunluluğu Var mı?

Gelir vergisi mükellefleri her yıl Mayıs ayının son gününe kadar vergi tarhına esas olan kazanç tutarları ile bunlara isabet eden vergi miktarlarını gösteren levhayı almak zorundadırlar. Gelir vergisi mükellefi olup yıl içinde işe yeni başlayan mükelleflerin, vergi levhalarını mükellefiyet tesisinden itibaren 1 ay içinde almaları zorunludur.

Vergi levhası almak ve bulundurmak mecburiyetinde olan mükelleflerin vergi levhasını bulundurmak mecburiyetinde oldukları yerlerde yapılan denetimlerde bulundurma mecburiyetine uyulmadığının tespit edilmesi halinde her bir tespit için özel usulsüzlük cezası kesilir.

Tahsilat ve Ödemelerin Tevsik Zorunluluğu Var mı?

Birinci ve ikinci sınıf tüccarların, serbest meslek erbabının, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarların, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin ve vergiden muaf esnafın; kendi aralarında ve bu kapsamda olmayanlarla yapacakları KDV dahil 7.000 TL'yi aşan tutardaki bütün tahsilat ve ödemelerin, aracı finansal kurumlar aracılığıyla yapılması ve bu kurumlar tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Tevsik zorunluluğu kapsamında olanlardan araç kiralama faaliyeti ile uğraşanların, vermiş oldukları motorlu kara taşıtı ve motorlu kara aracı (Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliğine göre tescile yetkili kuruluşlarca kayıt ve tescil edilmesi zorunlu olmayan taşıt ve araçlar hariç) kiralama hizmetlerine ilişkin tahsilat ve ödemelerin söz konusu hadle sınırlı kalınmaksızın, aracı finansal kurumlar tarafından düzenlenen belgeler ile tevsik edilmesi mecburidir.

İş yeri ve konut kiralama işlemlerine ilişkin yapılacak tahsilat ve ödemelerin banka veya posta idarelerince

düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunludur. Konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde, haftalık, günlük veya benzeri şekilde kısa süreli konut kiralama belgelerinde ise tutara bakılmaksızın kira geliri elde edenlerin; iş yerlerinde ise aylık kira bedelleri tutarına bakılmaksızın iş yerini kiraya verenler ile kiracıların kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerinin banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi mecburidir.

Tevsik zorunluluğuna uymayan mükelleflere her bir işlem için Vergi Usul Kanunu uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilir.

Elektronik Tebligat Kullanma Zorunluluğu Var mı?

Serbest meslek faaliyeti nedeniyle gelir vergisi mükellefiyeti bulunanlar mükellefiyet tesisi sırasında e-Tebligat talep bildiriminde bulunmak ve e-Tebligat sistemini kullanmak zorundadır. Elektronik Tebligat Sistemi ile gönderilen belgeler, mükellefin elektronik ortamdaki adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılır ve ayrıca posta yoluyla tebligat yapılmaz.

Genç Girişimci Kazanç İstisnasından Nasıl Yararlanılır?

Mesleki faaliyeti nedeniyle adlarına ilk defa gelir vergisi mükellefiyeti tesis olunan ve mükellefiyet başlangıç tarihi itibarıyla 29 yaşını doldurmamış tam mükellef gerçek kişilerin, faaliyete başladıkları takvim yılından itibaren üç vergilendirme dönemi boyunca elde ettikleri kazançlarının gelir vergisi tarifesinin ikinci diliminde yer alan tutara kadar olan kısmı gelir vergisinden istisna olup bu tutar her yıl güncellenecektir.

Vergiye Uyumlu Mükelleflere Sağlanan %5 Vergi İndirimi Uygulaması Nedir?

Gelir Vergisi Kanununda belirtilen şartları taşıyan gelir vergisi mükellefleri, verdikleri yıllık gelir vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan verginin %5'ini, ödenmesi gereken vergiden indirebilirler.

Dijital Vergi Dairesinden Hangi İşlemler Yapılabilir?

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından elektronik ortamda sunulan hizmetlerin tek çatı altında birleştirilerek kişilerin tüm uygulamalara kolay, hızlı ve güvenli bir şekilde erişim sağlaması amacıyla hayata geçirilen Dijital Vergi Dairesi üzerinden; borç sorgulama ve kısmi ödeme dahil tüm borç ödeme işlemleri, borç durum yazısı, sicil bilgilerine erişim gibi vergisel işlemler vergi dairesine gitmeden 7/24 kesintisiz ve güvenli olarak yapılabilir.

Vergi Ödeme Kanalları Nelerdir?

Ödemeler;

➤ Başkanlığımıza ait gib.gov.tr internet sitesi (İnteraktif Vergi Dairesi ve GİB Mobil Uygulaması) üzerinden;

- Başkanlığımızca belirlenen tutarlar dahilinde, anlaşmalı bankaların kredi kartları ile,
- Anlaşmalı bankaların banka kartları veya banka hesabından,
- Yabancı ülkede faaliyet gösteren bankaların; kredi kartları, banka kartları ve diğer ödeme yöntemleri ile,

➤ Anlaşmalı bankaların; şubelerinden, alternatif ödeme kanallarından,

➤ PTT işyerlerinden,

➤ Tüm vergi dairelerinden,

yapılabilmektedir.

Gelir İdaresi Başkanlığının anlaşmalı bankalar listesine, ["https://www.gib.gov.tr/yarlim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/anlasmali-bankalar-vergi-tahsil-yetkisi-verilen-bankalar"](https://www.gib.gov.tr/yarlim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/anlasmali-bankalar-vergi-tahsil-yetkisi-verilen-bankalar)

adresinden ulaşabilirsiniz.

Ayrıntılı açıklamalara, “Mükelleflerin Hakları ve Ödevleri ile Elektronik Uygulamalar ve Cezai Müeyyideler Rehberi” nden ulaşabilirsiniz.

“e-Posta Bilgilendirme” sistemine, https://gib.gov.tr/e_posta_bilgilendirme_aboneligi adresinden abone olunması durumunda, vergi mevzuatı ve uygulamalarından hızlı bir şekilde haberdar olabilirsiniz.